

МАКЕДОНЦИТЕ ОД ГОРА ДА БИДАТ ВКЛУЧЕНИ ВО ПРЕГОВОРИТЕ ЗА СТАТУСОТ НА КОСОВО

Веќе подолго време јавноста, домашната но и меѓународната, е преокупирана со прашањето за идниот статус на Косово. Но, се поставува и едно друго прашање, што ќе се случува со Македонците муслимани кои живеат во областа Гора на Косово? Овој дел од македонското население, кој не по негова вина, се нашол на туѓа територија, подолг период е заборавен, не само од македонските власти, туку и од привремената косовска Влада, како и од УНМИК. Нивната бројка и не е толку мала. Денешните 7.000 (претходно

ОБЛАСТА ГОРА

односно на Покраината Косово. (Областа Гора се наоѓа на северозападниот дел на Шар Планина и Коритник. Од оваа област 18 села се во Косово, 2 во Албанија и во 2 во Република Македонија.) Иако историски и национално се по потекло Македонци со чист македонски јазик и македонска етнокултура, за волја на вистината, кога се поставуваа границите во тогашна Социјалистичка Федеративна Република Југославија тоа беа административни граници. Кога Србија ја постави границата на Шар Планина, тогашната управу-

■ Пишува: Жаклина МИТЕВСКА

МОЖНА ЛИ Е АЛБАН 7.000 МАКЕДОНЦИ М

24.000) Македонци од Гора можат да имаат значително влијание врз вкупниот број државјани на Република Македонија. Но, симптоматично е колку за тоа води грижа македонската Влада. По сè изгледа, најмногу за својата судбина се загрижени тамошните Македонци, кои и покрај притисоците, ги зачувале својата етнокултура и македонскиот јазик. Токму поради тоа, односно во контекст на преговорите за статусот на Косово, Сојузот на Македонците со исламска религија бара специјален статус за Горанците, областа Гора и Призренска Жупа што, пак, подразбира право на образование и информирање на мајчин македонски јазик, право на здружување и јавен собир, двојно државјанство, културна автономија, прекувалификација на граничниот премин Стрезимир-Рестелица од времен во меѓународен и доизградба и асфалтирање на патот од Брод до граничниот премин Стрезимир. Од цивилната администрација на Обединетите нации на Косово (УНМИК) и посредникот на ООН за преговорите за статусот на Косово, Марти Ахтисариј, бараат Горанците во Гора и Призренска Жупа да добијат статус на македонско нацио-

нално малцинство и задолжително да бидат вклучени во разговорите за идниот статус на Косово, со свои претставници и во Белград и во Приштина, како што учествуваа и на разговорите во Рамбуе, "во спротивно - како што вели Исмаил Бојда, претседател на Сојузот - никој нема да знае кои сме и што сме, ќе бидеме анонимни. Доколку немаме претставник во преговорите, тогаш Косово,

па и Србија ќе речат: каде бевте кога се преговараше за иднината на Косово. Можно е и да се случи албанизација на тоа население, бидејќи и меѓународната заедница не го реши политичкиот статус на ова население".

ПОТЕКЛО

Историјата сакаше да си поигра со овие луѓе, да потпадна под управа на Србија,

вачка гарнитура на Македонија, која беше во рамките на СФРЈ, не го потегна прашањето за статусот на Горанците, односно Македонците муслимани, или благоречено тие се откажаа од тој дел, затоа што тамошните Македонци беа различни по религија.

"На тогашните простори на Југославија, Горанците не можеа да кажат што е идентитет зашто имаа друга религија, различна од Македонците христијани, се поистоветувааше нацијата со религијата. Ние, како Сојуз на Македонци со исламска религија, реагиравме во тоа време, односно во деведесеттите години кога се распадна системот, баравме да се преиспита називот на Исламската верска заедница во Македонија т.е. таа да се преименува во македонска исламска заедница, зошто исламот не е ниту турски, ниту албански. Сите си имаат свои национални обележја. Но, беше забрането да се разговара на оваа тема. Подоцна, со

Историјата сакаше да си поигра со овие луѓе, Македонците муслимани од Гора да потпадна под управа на Србија, односно на Покраината Косово. Иако историски и национално се по потекло Македонци со чист македонски јазик и македонска етнокултура, кога Србија ја постави границата на Шар Планина, тогашната управувачка гарнитура на Македонија, која беше во рамките на СФРЈ, не го потегна прашањето за статусот на Горанците, или благоречено тие се откажаа од тој дел, затоа што тамошните Македонци беа различни по религија.

плурализмот, големите партии манипулираа со ова население, особено со тоа во Западна Македонија, за добивање гласови. Па, така селото Лабуништа, во кое ниеден жител не знае албански, го албанизираа и ја направија албанска општина. Имавме обиди и за турцизирање во Општина Жупа, а и селото Башишта во Кичево тотално го албанизираа. Во Гора останаа Македонците муслимани, таму и оците во џамиите и учителите во училиштата беа од нивните средини. Се забрани образование на српски јазик, се измисли некој нов бошњачки наставен кадар и бошњачки јазик во образованието. Тоа се стари српски книги, а се предава

грама на Косово, како да го признаваат Косово република. Косоварите го признаваат бошњачкиот, односно не го признаваат српскиот јазик. Го признаваат албанскиот, според нивната логика побаво е да биде бошњачки отколку српски јазик, бидејќи е поблиску до албанскиот. По основ на религијата само да не се врати српското, па макар сега да биде и бошњачкото. Меѓутоа, луѓето го задржаа јазикот на вистината, односно јазикот на татковината. Македонците никогаш не можат да го заборават својот јазик, без разлика на кој терен се наоѓаат", вели Бојда.

"Горанците се посебна етничка група. Слободан Ми-

претседател на Владата, Бучковски, косовскиот премиер Бајрам Косуми изјави дека немаат регистрирано Македонци во Косово, туку Горанци. Но, таму 6 години нема правилен попис, по што тој констатира дека нема Македонци, туку има Горанци. Ако Горанците ги нарекуваме по Гора, тогаш Албанците во Косово не се Албанци, туку Косовари.

ДОБЛИЖУВАЊЕ

Вистината за Гора е трогателна. Бојда објаснува како и оваа година им било оневозможено на Македонците муслимани да учат во гимназијата во Драгаш, која ја изградиле самите жители и учеле во приватни куќи. Кон Косово постојеа два гранични премина: Јажинце кај Тетово и Долно Блаце кај Јанковиќ - Скопје. Сојузот на Македонците со исламска религија направил напор да ја поврзе Гора со матичната држава.

"На 15 август 2003 година го отворивме граничниот премин Стрезимир-Рестилица, но од тогаш до сега тој функционира како привремен премин, по кој денес минува само добиток. Македонската и косовската влада, УНМИК и КФОР измислија некои специјални дозволи за преминување на тој премин. Ме револтира начинот на кој се однесуваат овие луѓе. Само луѓето во граничниот појас од 25 километри можат да го минуваат овој граничен премин, односно не важи за другите. Така, ако некој од Скопје со пасош сака тука да помине, тоа не може да го направи ако нема дозвола од УНМИК. Трагично е што и оваа власт, пазарејќи се со распределбата на локалната самоуправа, наместо граничниот премин да ѝ го додели на матичната Општина Маврово, Ростуште, таа го доделува под управа на Општина Гостивар. Тоа е нон сенс, зошто од Гостивар до Стрезимир - Рестилица има 65 километри, а од Маврово и Ростуште има по 17 километри оддалеченост до Луково. Нешто е испазарено и смислено направено. Што ако ние го да-

девме под Општина Ростуште, ќе имаше меѓудржавен граничен премин, ќе имаше и економска добивка. Зошто го даваат тој граничен премин под управа на Гостивар? Ние не ја видовме убавината на овој граничен премин. Тоа е за срам, а граничниот премин во Гора требаше да биде извор за економијата, ќе се направеа бензински пумпи, мотели, ќе заживеше и оваа област. Во Гора, пред воениот период имаше 24.000 Горанци, сега има 7.000. Две третини од населението, поради економски причини, ја напушти оваа средина. Веројатно сè е договорено на маса, да се испразни тој терен", вели Бојда и дополнува: "Претставниците на меѓународната заедница дојдоа како ослободители, но не ја исполнија улогата, ниту го заштитија населението, ниту му овозможија економски да живее".

Тој потенцира и дека луѓето во Гора немаат проблем со староседелците Албанци, туку нив ги предизвикале оние кои дошле од Албанија.

"Од нивното доаѓање до сега имаше десеттина убиства, палења на куќи, претепување на оние кои на пазар не ќе прозборееа на албански. Сега состојбата малку е стабилизирана, иако е ризик да го зборуваат јазикот кој дома го говорат".

Веќе 7 години во Гора е запрена едукацијата. Ако некогаш само во селото Брод имало 480 ученици, и е направена ново училиште, сега 2005 година се запишани само 5-6 деца во прво одделение.

"Македонија - вели Исмаил Бојда - дигна раце и од оваа население. Не познавам ниту една влада, држава која нема да изрази грижа за своето население, кое не по негова вина останало надвор од неа. Единствена држава која се граничи сама со себе е Македонија, таа граничи со сопствено население. Македонија е чудна појава, го запре процесот на давање државјанство на Македонци по потекло. Се плашеа дека тие 7.000 луѓе на адреса на МВР ќе им зеле еден пратеник", коментира Бојда.

ИЗАЦИЈА НА УСЛИМАНИ?

ИСМАИЛ БОЈДА

според некој бошњачки јазик, иако тој не е во кодексот на јазиците, каде може да се подготви литература на бошњачки јазик. Албанците притискаат Горанците да се образуваат на бошњачки јазик, но по наставен план и про-

лошевиќ ги однесе и во Рамбуе да разговараат за статусот на Косово. Сепак, тие не треба да се именуваат според областа каде живеат Гора - Горанци, туку Македонци кои живеат во областа Гора. На средбата со македонскиот